

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

Wet tot wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen in verband onder andere met de toevoeging van een verplichting voor gemeenten om ten minste één volwaardige bibliotheekvestiging in stand te houden, alsmede tot wijziging van de Auteurswet en de Wet op de naburige rechten in verband met onder andere de toevoeging van een regeling voor een leenrechtvergoeding bij uitleningen door schoolbibliotheken

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Het wetsvoorstel beoogt effect te hebben voor alle inwoners van Nederland via een verbeterde toegang tot openbare bibliotheek met een volwaardig aanbod aan dienstenverlening. Om dit te bereiken zijn de volgende partijen betrokken: de openbare bibliotheken, de provinciale ondersteuningsinstellingen, de gemeenten, de provincies en hun vertegenwoordigende organisaties (VOB, SPN, VNG, IPO) en de Koninklijke Bibliotheek (KB).

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

De vertegenwoordigende organisaties VNG, IPO, VOG, de gezamenlijke provinciale ondersteuningsinstellingen (SPN) en de KB.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

De vertegenwoordigende organisaties zijn vanaf het begin van het beleidstraject betrokken. Concreet is dat gestart bij het ontwerpen van het beleid dat via brieven in 2022 en 2023 aan de Tweede Kamer is voorgesteld. Vervolgens bij het uitwerken van dat beleid, bij de grote lijnen van de wetswijziging. De betrokkenheid kreeg vorm via regelmatige ambtelijke en bestuurlijke overleggen. Daarin werden de belangrijkste opties en keuzen besproken.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

Als gevolg van een terugloop van het aantal bibliotheekvestigingen is de bibliotheek in de praktijk niet meer voor iedereen bereikbaar. Dit geldt met name in wijken van grote steden en in niet-stedelijke regio's.

- b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

De hoofdoorzaken zijn ontoereikende gemeentelijke budgetten en het feit dat gemeenten zelf mogen bepalen of er een bibliotheek is en of het aantal vestigingen voldoende is in relatie tot de omvang van de gemeente en welke diensten de bibliotheek aanbiedt. De bestaande bibliotheekwet is te vrijblijvend. De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de bibliotheek is geformuleerd als bevorderingstaak.

- c) Wat is de omvang van het probleem?

In de periode 2010-2020 zijn circa 100 bibliotheekvestigingen verdwenen en niet alle bibliotheken bieden het pakket aan dienstverlening om van een volwaardige bibliotheek te kunnen spreken.

- d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

De huidige Wsob is in 2020 geëvalueerd. De belangrijkste conclusies zijn dat de openbare bibliotheken hun maatschappelijke functies en impact succesvol hebben verbreed, maar dat de bibliotheek door de terugloop van het aantal vestigingen onvoldoende bereikbaar en toegankelijk is.

Het huidige beleid is gericht op het terugbrengen of verbeteren van de bibliotheek op die plekken waar dit het hardst nodig is. Dat gebeurt in de periode 2023-2025 op basis van een specifieke uitkering. Vervolgens wordt de beschikbaarheid van een volwaardige bibliotheek in elke gemeente wettelijk verankerd via een wijziging van de Wsob.

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Als de overheid niets doet, is de bibliotheek niet voor iedereen beschikbaar en kunnen de overheidsdoelen bij het bestrijden van laaggeletterdheid, het stimuleren van taal- en leesvaardigheden en digitale vaardigheden onvoldoende worden gerealiseerd.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Versterking van het netwerk van openbare bibliotheken, kwantitatief en kwalitatief. Het netwerk wordt via een zorgplicht voor gemeenten, openbare lichamen en provincies structureel geborgd. Inwoners hebben toegang tot een volwaardige bibliotheek.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

SDG 4.6

Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn.

SDG 10.2

Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.

SDG 16.10

Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), waarbij de bestaande bevorderingstaak voor gemeenten en provincies wordt omgezet in een zorgplicht ten aanzien van de openbare bibliotheek.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Handhaving van de succesvolle onderdelen van de Wsob, zoals de rolverdeling tussen de overheden en de bibliotheekpartijen, de netwerkstructuur en de vijf wettelijke bibliotheekfuncties. Aangevuld met een zorgplicht.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

De wetswijziging formuleert doelen: in iedere gemeente minimaal een volwaardige bibliotheekvestiging. De wetsteksten omschrijven wat onder een volwaardige bibliotheekvestiging wordt verstaan en voorziet de gemeenten en provincies van het daarvoor noodzakelijke budget.

Hieraan voorafgaand wordt het bibliotheeknetwerk via een specifieke uitkering in de periode 2023-2025 gerepareerd en versterkt. Met name daar waar dit het hardst nodig is: wijken van grotere gemeenten en in de niet-stedelijke gebieden.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Iedere gemeente zal over tenminste één volwaardige bibliotheekvestiging beschikken. De bibliotheek biedt alle inwoners van de betreffende gemeente een relevant aanbod aan diensten op het gebied van lezen, geletterdheid en digitale vaardigheden. Ook is de bibliotheek een plek voor ontmoeting en debat. De bibliotheek is een publieke plek voor alle bevolkingsgroepen en versterkt de sociale cohesie.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Uitvoeringstoets door VNG, IPO, KB en Caribisch Nederland. Deze toetsen worden gedurende de internetconsultatie uitgevoerd. Daarnaast de gebruikelijke interdepartementale afstemming met de ministeries van BZK, V&J en van Financiën.

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Wijziging van de Wsob, waarbij de bestaande bevorderingstaak voor gemeenten, openbare lichamen en provincies wordt vervangen door een zorgplicht.

Het wetsvoorstel bevat tevens een voorstel voor een structurele vergoeding voor auteurs, illustratoren, vertalers en uitgevers voor de uitlening van hun werken via scholen.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

De wetswijziging is gebaseerd op de aandachtspunten van de evaluatie van de Wsob uit 2020. In het voorbereidingstraject zijn alle relevante partijen betrokken: VNG, IPO, SPN, KB, VOB. Uitgangspunt is de wetswijziging zo eenvoudig mogelijk te houden en de succesvolle delen van de Wsob te handhaven.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

De middelen voor de uitvoering van de zorgplicht zullen aan gemeenten beschikbaar worden gesteld via de algemene uitkering gemeentefonds. Van cruciaal belang is of gemeenten deze middelen daadwerkelijk voor een verbetering en borging van het bibliotheekwerk zullen inzetten.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Jaarlijks komen gegevens beschikbaar over de stand van zaken in de bibliotheeksector. Elke vijf jaar wordt de wet geëvalueerd.